

6. Sakson A. Migracje – fenomen XX i XXI wieku / Sakson. // Przegląd Zachodni. – 2008. – №2. – S. 11–19.
7. Юдина Т. Н. Миграция: словарь основных терминов: Учеб. пособие / Т. Н. Юдина. – Москва: Издательство РГСУ, 2007. – 472 с.
8. Демографический понятийный словарь/ под ред. Л.Л.Рыбаковского – Москва: Центр Социального прогнозирования, 2003. – 352 с.
9. Осина А. И. Стимулирование процесса реэмиграции ученых как необходимые инвестиции государства: опыт России и других стран / А. И. Осина. // Вестник Челябинского государственного университета. – 2013. – №31. – С. 80–85.
10. International Migration Law. Glossary on Migration. // International Organization for Migration. – 2019. – №34. – P. 236.
11. Bovenkerk F. The sociology of return migration: A bibliographic essay / Bovenkerk. – Hague, 1974. – 67 p.
12. Gmelch G. Return migration / Gmelch. // Annual review of anthropology. – 1980. – №9 (1). – P. 135–159
13. Cuescuecha-Mendoza A. The Re-emigration of American children living in Mexico / A. Cuescuecha-Mendoza, J. Lara, J. Vázquez. // Papeles de Población. – 2017. – № 91. – P. 93–116.
14. Borror D. Dictionary of Word Roots and Combining Forms / Borror., 1988. – 134 p.

Даніелян Ліліт

студентка III курсу факультету психології, історії та соціології

Черкашина Тетяна

доцентка кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та соціології
Херсонський державний університет, Україна

ПАНІНА НАТАЛІЯ ВІКТОРІВНА – НАТХНЕННЯ ДЛЯ СУЧАСНИХ СОЦІОЛОГІВ

Сьогодні досить актуальною є тема вивчення вітчизняної соціології. В Україні є дуже багато науковців, яких з впевненістю можна назвати соціологами. Однією з найяскравіших постатей є Паніна Наталія Вікторівна, бо саме дослідження цієї науковиці є дуже вагомим внеском в українську соціологічну думку, тому що саме вони стали фундаментом для подальшого розвитку соціології в Україні. Для молодих науковців, які тільки-но починають свій шлях, Наталія Вікторівна стала справжнім натхненням, тим самим поштовхом для занурення в науку - соціологію.

Вивченням життєвого та творчого шляху Паніної Н.В. займалися такі відомі вчені та дослідники як: Є.І. Головаха, Т.Я.Любива, О.Г. Стегній та інші [6]

Н. Паніна є автором понад 200 наукових праць, серед яких особливого визнання здобули монографії «Психологія людського порозуміння» і «Соціальне безумство. Історія, теорія і сучасна практика», підручник «Технологія соціологічного дослідження», публікації,

присвячені методиці проведення та результатам соціологічного моніторингу Інституту соціології НАНУ. Однією з найвідоміших праць Паніної стала її монографія «Українське суспільство 1994-2005: соціологічний моніторинг» [2].

Наталія Вікторівна була членом низки міжнародних наукових організацій, багато років займала посаду голови комісії з професійної етики Соціологічної асоціації України. Вона розробила «Кодекс професійної етики соціолога», котрий було у 2004 році затверджено на з'їзді САУ [1].

Наталія Вікторівна в діяльності та науковій творчості демонструвала сумлінне, високопрофесійне ставлення до соціологічних досліджень, завжди прагнула піднести професійний рівень молодих соціологів [4]. Н.Паніна неодноразово була нагороджена преміями, відзначена в наказах дирекції Інституту соціології НАНУ за наукові досягнення.

Наталія Вікторівна Паніна вирізнялася своїми високими моральними якостями, «які дозволяли їй відкрито і принципово ставити «незручні запитання» тим, хто іноді забував про моральні чесноти» [4].

Комітет політичної соціалізації, Міжнародна асоціація політичних наук, Міжнародне наукове товариство досліджень міжособових відносин, - це одні з небагатьох дослідницьких комітетів, членом яких була Наталія Вікторівна. Вона також була активним членом міжнародних наукових організацій. Дуже багато її наукових робіт друкувалися за кордоном [1].

Створення унікального за рівнем методико-технічного опрацювання архіву соціологічних даних Інституту соціології НАНУ, розроблення організаційно-методичних засад створення Національного соціологічного архіву України - ці досягнення теж належать Н.В.Паніній[3].

Широке застосування в наукових дослідженнях і практиці соціального управління дістали розроблені авторські методики Н.В.Паніної - інтегральний індекс соціального самопочуття та індекс дестабілізаційності протестного потенціалу, введена Н. Паніною низка категорій (віково-рольові очікування, аномійна деморалізованість, дестабілізаційність протестного потенціалу тощо), які пояснюють нові соціальні феномени [5].

У всьому світі серед фахівців відоме епідеміологічне дослідження, проведене в Україні під керівництвом Н.Паніної, з вивчення психічного стану та здоров'я дітей та матерів Чорнобиля (спільно із професором Нью-Йоркського університету Евелін Бромет) [1].

Завдяки Наталії Вікторівні в Україні проводиться конкурс есе та наукових робіт для молодих соціологів, що дає можливість розкрити схильність до науки та надалі все більше і більше розвиватися, тобто не стояти на одному й тому ж місці.

Наталія Вікторівна Паніна була і залишається справжнім прикладом того, яким повинен бути «соціолог». Її порівняльні міжнародні соціологічні дослідження способу життя людей похилого віку, перші загальноукраїнські опитування, перші моніторинги соціальних змін в Україні, перший систематизований курсу лекцій з технології соціологічного дослідження в Україні, перше методичне видання з опитувань громадської думки для журналістів та політиків, перша концепція Національного соціологічного архіву - неоціненний внесок у вітчизняну соціологію, що став фундаментом для подальшого її розвитку в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Наталія Вікторівна Паніна: життя, наукова діяльність, шлях у майбутнє. Київ: Видавництво Факт, 2007. 184 с.
2. Наталия Викторовна Панина. Текст научной статьи по специальности «Политологические науки» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/nataliya-viktorovna-panina/viewer>
3. Наталия Викторовна Панина (1949-2006) Текст научной статьи по специальности «Социологические науки» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/nataliya-viktorovna-panina-1949-2006>
4. Пам'яті Наталії Вікторівни Паніної [Електронний ресурс] -Режим доступу: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2006/08/233-235__no-3-4__vol-14__2006__UKR.pdf
5. Соціальна дистанція, етнічні установки та національна толерантність в Україні [Електронний ресурс] -Режим доступу: <http://www.clovekaspolocnost.sk/jquery/pdf.php?gui=FKG3J6KLWU1FS16E8HSX77N5>
6. Сучасний стан розвитку та перспективи розвитку соціології в Україні та Європі. Матеріали міжнародних соціологічних читань пам'яті Н.В.Паніної / За наук. ред. Є.І.Головахи та О.Г. Стегнія. - К.: Інститут соціології НАНУ, 2008. 181 с.